

PÄIVÄKOTI MELISSAN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Varhaiskasvatusvirasto

Latokartanon varhaiskasvatusalue

Päiväkoti Melissa

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	4
2. Päiväkodin kuvaus	4
3. Toiminta-ajatus	5
4. Päiväkodin arvot ja käsitteet	5
4.1 Lapsikäsitteet.....	6
4.2 Oppimis- ja tietokäsitteet.....	6
5. Oppimisympäristö	6
5.1 Fyysinen	6
5.2 Psyykinen	7
5.3 Sosiaalinen.....	8
5.4 Ruoka- ja tapakulttuuri.....	9
6. Osallisuus	10
7. Pienryhmätoiminta	11
8. Kieli ja vuorovaikutus	11
8.1 Kieli ja kommunikaatio.....	11
8.2 Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset.....	12
9. Lapselle ominainen tapa toimia	14
9.1 Leikkiminen	14
9.2 Liikkuminen	15
9.3 Tutkiminen.....	15
9.4 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen	16
10. Kasvatuskumppanuus	17
11. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa	18

12. Yhteistyö	19
13. Arviointi	20
13.1 Lapsi.....	20
13.2 Vanhemmat	20
13.3 Henkilökunta.....	21

Johdanto

Päiväkoti Melissan varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2009) ja Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmaan (2011).

Varhaiskasvatussuunnitelmien tarkoituksena on kehittää ja ohjata varhaiskasvatusta ja siten edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatussuunnitelma on tarkoitettu tiedoksi perheille ja työvälineeksi henkilökunnalle.

Suunnitelman tekoprosessiin ovat osallistuneet päiväkodin henkilökunnan lisäksi myös vanhemmat pohtimalla arvoja. Vanhemmat ovat saaneet tuoda esille omia näkemyksiään ja ajatuksiaan myös kasvatustalustalujen kautta sekä vanhempainilloissa. Varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvaamme niitä päiväkotimme toiminnan periaatteita ja käytäntöjä, jotka ohjaavat työtämme lasten parissa.

2. Päiväkodin kuvaus

Päiväkoti Melissan toiminta alkoi vuonna 2007 Viikin uudella kasvavalla rivi- ja kerrostaloalueella. Lähellä sijaitsee luonnonsuojelualue, peltoja, metsiä ja kallioita.

Päiväkoti Melissan tilat ovat kerrostalon alakerrassa. Suojaisaa piha-aluetta ympäröivät kerrostalot. Melissassa ei järjestetä esiopetusta. Päiväkoti Melissa on Latokartanon varhaiskasvatusalueella ja kuuluu päivähoitoyksikkö Melissa-Toivoon.

3. Toiminta-ajatus

Päiväkoti Melissa tarjoaa turvallisen ja luotettavan kasvu ympäristön. Tuemme lapsen kasvua ja kehitystä yhdessä vanhempien kanssa; avoimet ja luottamukselliset suhteet vanhempien ja henkilökunnan välillä luovat turvallisen ja arvostetun kasvu ympäristön lapselle. Haluamme, että lapsella on hyvä olla päiväkodissa, hänen tarpeisiinsa vastataan ja hän saa kokea aitoa välittämistä.

4. Päiväkodin arvot ja käsitteet

Haluamme luoda jokaiselle lapselle turvallisen kasvu ympäristön. Henkilökunnan työn ja toiminnan päämääränä on lasten hyvän kasvun edellytysten turvaaminen, siis hoitoa, kasvatusta ja opetusta, tukemista ja varhaista puuttumista. Lapselle päiväkotia tarjoaa kodin ohella keskeisen kasvu ympäristön. Jokainen perhe kohdataan kunnioittavasti ja yksilöllisyyttä arvostaen ottaen huomioon perheiden erilaiset lähtökohdat. Jokaisen lapsen tulee tuntea olevansa arvostettu omana itsenään.

Pidämme tärkeänä rakentavan palautteen antamista. Kasvatuskumppanuuden hengessä painotamme avointa ja rehellistä keskustelua, sekä pidämme tärkeänä lapsen ja vanhempien kuulemista. Lasta rohkaistaan näyttämään positiiviset ja negatiiviset tunteensa, aikuinen antaa lohtua ja syyliä sitä tarvitsevalle lapselle. Lapsella on oikeus kokeilla rajojaan, aikuinen luo turvalliset rajat.

4.1 Lapsikäsitys

Jokainen lapsi on yksilöllinen ja arvokas omana itsenään. Hän kehittyy ja kasvaa omaa tahtiaan. Perusturvallisuuden tunnetta luovat hoiva, hellyys, kiintymys sekä selkeät rajat. Huomioimme lapsen omat herkkyyksikaudet kannustamalla ja rohkaisemalla lasta oppimaan uusia asioita. Lapsi käyttää oppimiseen ja tiedon hankintaan kaikkia aistejaan. Hän leikkii, liikkuu, tutkii ja taiteilee.

4.2 Oppimis- ja tietokäsitys

Lapsilla on yksilöllisiä oppimistapoja. Lapsi oppii toiminnassa kokeilemalla, matkimalla, kyselemällä, havainnoimalla ja tutkimalla yrityksen ja erehdyksen kautta. Tähän kaikkeen lapsi käyttää kaikkia aistejaan ja hyödyntää aikaisempia kokemuksiaan. Lapsi saa asioista erilaisia omakohtaisia elämyksiä ja kokemuksia, mitkä auttavat asioiden ymmärtämistä ja oppimista. Lapsen oppimisen kannalta on tärkeää, että oppiminen tapahtuu positiivisessa ja innostavassa oppimisympäristössä. Aikuisen tehtävänä on luoda mahdollisuudet tällaiselle oppimiselle.

5. Oppimisympäristö

5.1 Fyysinen oppimisympäristö

Päiväkodin sisätilat on jaettu ryhmätiloihin. Ryhmätiloissa on monia toimintapisteitä, joita käyttävät kaikki päiväkodin ryhmät. Päiväjärjestys ja viikko-ohjelma ovat nähtävissä ryhmien seinillä eteisissä ja ryhmätiloissa. Leikkipaikat on nimetty ja tavarat ovat lasten ulottuvilla. Kaikki lelut eivät ole esillä yhtä aikaa esillä ja leikkipaikkoja muokataan ja järjestetään lasten kiinnostusten kohteiden

mukaan. Näitä voivat olla mm. autoleikki, kauppaleikki ja rakentelupaikat. Ryhmätilojen pöytien ääressä lapset voivat piirtää, askarrella, muovilla ja pelata pelejä. Salia käytetään nukkumisen lisäksi liikunta- ja lauluhetkiin, ja myös muihin leikkeihin. Päiväkodin eteiset, käytävät ja pikkuhuoneet toimivat jakotiloina ja ovat lasten aktiivisessa käytössä. Aikuisten tehtävänä on huolehtia siitä, että lapsilla on aikaa, mahdollisuuksia, tilaa ja välineitä toimintaan.

Päiväkodissa on aidattu piha-alue, jossa lapset ulkoilevat. Pihalla on iso osittain katettu terassi jolla sijaitsee hiekkalaatikko ja pöytä penkkeineen. Pihalla on lisäksi keinualue, kiipeilyteline, liukumäki ja karuselli. Ulkoiluvälineet innostavat moniin leikkeihin. Päiväkodissamme ulkoleikkejä rikastuttavat esimerkiksi autonrenkaat, lankut ja limukorit, joista lapset voivat rakennella itse majoja tai tempuratoja. Kesällä voimme jakaa piha-aluetta esim. käyttämällä kankaita majaleikkeihin. Vesileikkeihin on vesileikkiallas.

Oppimisympäristö laajenee retkeilemällä päiväkodin lähialueilla.

5.2 Psyykkinen oppimisympäristö

Lapsen tullessa päiväkotiin huomioimme jokaisen perheen erikseen jolloin lapsi ja vanhempi tuntevat olevansa tervetulleita. Samalla voimme vaihtaa tärkeimmät kuulumiset ja tiedottamiset. Päiväkodissamme koemme tärkeänä positiivisen palautteen antamisen ja perheiden kuulemisen. Psyykkinen oppimisympäristö muodostuu selkeistä rajoista ja säännöistä. Tutut aikuiset ja lapsen hyväksyminen omana itsenään muodostavat puitteet hyvälle hoitosuhteelle. Aikuisen syli on aina avoin.

5.3 Sosiaalinen oppimisympäristö

Sosiaalinen oppimisympäristö muodostuu lapselle päiväkodissa toisista lapsista, lasten vanhemmista ja päiväkodin aikuisista. Lapset oppivat erilaisia taitoja toisiltaan. Leikillä on tärkeä merkitys lasten sosiaalisten suhteiden muodostumisessa. Aikuisen tehtävä on huolehtia leikkirauhasta ja ohjata tarvittaessa leikkiä. Tärkeä oppimisilmapiiriin vaikuttava tekijä on aikuisten keskinäiset suhteet ja vuorovaikutus. Sosiaalisen oppimisen yhtenä tavoitteena ovat hyvät tavat.

Kaikki päiväkodin lapset ovat ”yhteisiä” ryhmäjaosta huolimatta. Aamuisin toimimme yhdessä aamupalaan asti, ja myös ulkoilu tapahtuu yhteisellä pihalla. Päiväunilta herätessä lapset voivat leikkiä molemmissa ryhmätiloissa. Melissassa vietetään myös yhteisiä lauluhetkiä, tapahtumia ja teemapäiviä.

Päiväkoti Melissan kasvatustyössä kiinnitämme erityistä huomiota positiiviseen vuorovaikutukseen, hyviin tapoihin ja ryhmähengen vahvistamiseen kaikkien kesken. Aikuinen on läsnä ja lasten käytettävissä, osallistuen tarvittaessa itsekin aktiivisesti lasten leikkeihin; silloin on mahdollisuus opettaa ja vahvistaa lasten vuorovaikutus- ja sosiaalisia taitoja. Aamupiirissä ja keskusteluissa käytetään ystävyyteen, kaverisuhteisiin ja erilaisuuteen liittyviä teemoja. Lapsille annetaan myönteistä palautteita, esim. hyvin sujuneesta yhteisleikistä.

Lasten välisiin ristiriitatilanteisiin puuttuminen on erittäin tärkeää. Lapset kokevat kiusaamisen eri tavoin. Paha mieli voi tulla ”jos ei oteta leikkiin, jos joku lyö, jos rikotaan toisen leikit, tai jos toinen puhuu rumasti toiselle tai huutaa”. Kiusaaminen ei koske vain yhtä tai kahta lasta, vaan koko ryhmää ja aikuisen velvollisuus on aina puuttua kiusaamistilanteisiin. Lapsia ohjataan ja kannustetaan reiluun yhdessäoloon toistensa kanssa. Yhteisiä sääntöjä pohditaan lasten kanssa.

Myös lasten vanhempien tulee olla tietoisia kiusaamiseen puuttumisesta ja ennaltaehkäisystä. Jos kiusaamista ilmenee, siitä keskustellaan ja tilanne selvitetään lasten ja heidän vanhempiensa kanssa.

5.4. Ruoka- ja tapakulttuuri

Ruokailu on osa lasten perushoitoa, kasvatusta ja hoitoa. Päiväkodissa tarjottava ruoka on monipuolista, tasapainoista ja maukasta. Lapset syövät sitä oman tarpeensa mukaan, mutta lapsia kannustetaan tutustumaan uusiin makuihin ja ruoka-aineisiin. Kokopäivähoidossa olevalle lapselle tarjotaan aamupala, lounas ja välipala. Ruoka Melissaan tulee Palmian valmistuskeittiöltä, ja ruoan lämmitys sekä salaattien ja aamu- ja välipalojen valmistus tapahtuu omassa keittiössä. Allergiat ja muut erityisruokavaliot toteutetaan neuvolan ohjeiden mukaan. Ruokavalioidissa huomioidaan myös esim. uskonnolliset vakaumukset.

Ateriointiin liittyy muutakin kuin vatsan täyttäminen. Ruokailuhetket opettavat lasta sosiaalisuuteen, omatoimisuuteen ja apulaisena toimiessa myös työteon alkeisiin. Pidämme tärkeänä hyvien pöytätapojen ja ruokarauhan opettelua sekä ruoan kunnioittamista. Ruokailussa opetellaan myös ympäristöasioita toteuttamalla biojätekeräystä.

Erilaiset juhlat ja teemapäivät opettavat tapakulttuuria ja antavat arjesta poikkeavia elämyksiä, esim., jouluna syömme yhdessä katetuissa pitkissä pöydissä ja isovanhemmat kutsutaan leipomaan lasten kanssa pipareita.

6. Osallisuus

Päiväkodissa kasvattajat suunnittelevat toimintaa ottaen huomioon lasten iät, kehitysvaiheet ja kiinnostuksen kohteet. Suunnitelma tehdään joustavaksi niin, että sitä voidaan muokata tarvittaessa muuttuvien tilanteiden ja lapsilta tulevien toiveiden mukaan, siis lapsilähtöiseksi. Jo pienikin lapsi voi olla mukana päättämässä lauluista, leikeistä tai retkistä. Kaikkien lasten ei tarvitse tehdä samoja asioita, esim. askarrella samana päivänä. Aikuinen arvioi aina tilanteen, eikä lasta esim. viedä kesken hyvän leikin askartelemaan.

Lasten osallistaminen on esimerkiksi sitä, että lapsen ehdotuksesta aikuinen tekee siitä kaikille yhteisen jutun. Esim. päiväkodin juhlien teemat tulivat eräänä vuonna lapsilta; jouluna ”Talvisirkus” ja keväällä ”Minusta tulee isona”. Lasten osallisuus on kuulemista ja mukaan ottamista, yhdessä tekemistä ja toimimista. Osallisuuden myötä lapsi voi iloita itsestään ja osaamisestaan sekä tuntea tulevansa huomioduksi. Lapsi oppii yhdessä aikuisen kanssa harjoitellen samalla omatoimisuutta ja vastuullisuutta. Esimerkiksi lapsille voidaan antaa erilaisia apulaisen tehtäviä - ruoka-apulainen saa lähteä aikuisen mukaan hakemaan keittiöstä kärryä ja kertoa muulle ryhmälle mitä on ruuaksi, jakaa ruokailuvälineet, jne. Apulainen voi auttaa myös valmistelemaan lepoaunetta esim. viemällä unikaverit valmiiksi sänkyihin.

Kuuntelemme vanhempien toiveita ja otamme toiveita huomioon toiminnan suunnittelussa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa (vasu) vanhemmat tuovat esille lapsen tarpeita ja toiveita, ja asetamme yhdessä tavoitteita lapsen kehittymiselle. Vanhempia kuullaan myös vanhempainilloissa, päivittäisissä tuonti- ja hakutilanteissa, päiväkodin omissa palautekyselyissä sekä asiakastytyväisyyskyselyissä.

7. Pienryhmätoiminta

Lapsille ominainen tapa toimia (leikkiä, liikkua, tutkia ja taiteilla) toteutuu parhaiten pienryhmätoiminnassa. Pienessä ryhmässä lapsi tulee paremmin huomioituksi omana itsenään – lapsi saa sekä tuoda esille omia vahvuuksiaan, että harjoitella taitojaan niillä osa-alueilla, jotka vaativat vahvistusta. Vuorovaikutus aikuisen kanssa ja henkilökohtainen huomio vahvistavat lapsen itsetuntoa. Lapsen omatoimisuus ja osallisuus lisääntyvät ja leikkitaidot kehittyvät. Pienryhmätoiminta mahdollistaa myös päiväkodin sisä- ja ulkotilojen aktiivisen ja monipuolisen käytön.

Päiväkoti Melissassa toimitaan päivittäin sekä suunnitellusti että tilanteiden mukaan erilaisissa pienryhmissä. Kaikille lapsille on tärkeää toimia (leikkiä, askarella, ulkoilla ja retkeillä) oman ryhmänsä kanssa. Myös perushoidollisissa tilanteissa toimitaan pienryhminä, eikä esim. koko ryhmää viedä toimintaan ja ulkoiluun samalla kertaa. Lasten havainnointi helpottuu, ja sitä kautta lasten tarpeisiin ja toiveisiin pystytään vastaamaan paremmin. Myös melutaso laskee, mikä vaikuttaa yleiseen ilmapiiriin – keskittyminen helpottuu ja kaikkien hyvinvointi lisääntyy.

Vanhemmat ovat kertoneet kokevansa päiväkodin pienryhmätoiminnan mielekkäänä; lapset saavat enemmän aikaa ja huomiota, ja ovat illalla kotona rauhallisempia.

8. Kieli ja vuorovaikutus

8.1 Kieli ja kommunikaatio

Kielellä on merkittävä rooli lapsen persoonallisuuden, itsetunnon, ajattelun ja luovuuden kehittymisessä. Jokaisella on tarve ymmärtää ja tulla ymmärretyksi, kuulla ja tulla kuulluksi. Äidinkieli on niin sanottu tunne- ja ajattelukieli, ja siksi on erittäin tärkeää, että vanhemmat puhuvat lapsilleen omaa äidinkieltään. Päiväkodissa puhumme kaikille lapsille suomea.

Lapsi ilmaisee itseään eleillä, ilmeillä, liikkeillä ja äänneillä. Lapsen passiivinen sanavarasto kehittyy ennen aktiivista sanavarastoa. Aikuinen kuuntelee ja vastaa lapselle, kun lapsi yrittää kertoa jotain. Aikuisen tulee käyttää selkeää puhe- ja elekieltä. On tärkeää, että lapselle puhutaan ja hänen kanssaan keskustellaan paljon. Opetamme eri tilanteisiin liittyviä käsitteitä, esim. pukiessa lapsi oppii nimeämään vaatteita sekä hahmottamaan omaa kehoaan, ruokailussa harjoitellaan eri ruokien ja ruokailuvälineiden nimeämistä. Päivittäisiin toimintoihin kuuluu myös laulut, lorut ja sadut. Ryhmässä lapsi oppii kuuntelemaan toisia, ja antamaan puheenvuoron myös muille. Pienryhmissä toimiminen voi rohkaista ujoa lasta puhumaan, kyselemään ja kertomaan mielipiteitään

Puheen kehityksen apuna käytämme kuvia ja varsinkin pienten kanssa toimies- sa konkretisoimme oppimista mm. lelujen (palikat, eläimet, palapelin palat) avulla. Pienikin lapsi oppii tunnistamaan kirjoitetun nimensä naulakosta, tuolista tai potasta. Myös lasten nimet ja syntymäpäivät ovat nähtävissä päiväkodin seinillä.

8.2 Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset ja kaksikielisyyden tukeminen

Varhaiskasvatuksella on merkittävä asema maahanmuuttajataustaisten perheiden kotoutumisessa ja heidän lastensa elämänlaadun ja tulevaisuuden rakentumisessa. Haluamme tehdä lasten kulttuuritaustat näkyväksi arjessa esim. laittamalla lasten kotimaiden liput esille sekä laulujen ja leikkien aihevalinnoissa.

Päivähoidon alkaessa käymme vanhempien kanssa aloituskeskustelun. Näin tutustumme lapseen ja perheeseen. Korostamme lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin merkitystä. Oma äidinkieli on perusta suomenkielen oppimiselle. Äidinkieli on avain omien asioiden ja tunteiden ilmaisemiseen sekä ymmärtämiseen. Käytämme keskusteluissa apuna tulkkia.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset oppivat suomen kielen kaikessa arjen touhuissa, pukemis-, riisumis- ja ruokailutilanteissa sekä leikeissä ja ohjatussa toiminnassa. Lapselle laaditaan kaksikielisyyden suunnitelma, johon kirjataan lapsen suomenkielen taso ja kielen oppimisen tavoitteet ja arviointi. Käytämme kuvia helpottamaan sanojen ja asioiden ymmärtämistä.

Päiväkodissa on suomi toisena kielenä opetusta eli S-2 toimintaa. **S-2 opetus** perustuu Helsingin kaupungin päivähoidon suomi toisena kielenä suunnitelmaan. Myös Ota koppi! – ohjelma (eri kieli - ja kulttuuritaustaisen lapsen kielen kehityksen ja osallisuuden vahvistamisen ohjelma) ohjaa toimintaa kohti toimivaa kaksikielisyyttä. Vanhemmille lapsille järjestetään S2 tuokioita kerran viikossa pienryhmätoimintana.

Lapsen suomen kielen oppimista arvioidaan ja seurataan säännöllisesti suomen kielen oppimisen seurantalomakkeella ja teemme lisäksi kartoituksia (Kettutesti, Lumiukko ja Lauran päivä) kielellisten taitojen arvioimiseksi. Kartoituksista saatujen tietojen avulla sekä lasta havainnoimalla henkilökunta osaa tukea lapsen suomenkielen oppimista.

Yhdessä vanhempien kanssa käytävän keskustelun jälkeen tiedot kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Arviointia teemme puolen vuoden välein ja seurantalomake siirtyy vanhempien luvalla lapsen mukana esi- ja alkuopetukseen.

9. Lapselle ominainen tapa toimia

9.1 Leikkiminen

Leikkiminen on lapsen kehityksen ja oppimisen perusta. Leikki kehittää lapsen mielikuvitusta, sosiaalisia taitoja, tunne-elämää, kieltä ja ajattelua. Kotileikissä lapset orientoituvat eri rooleihin, äidin, isän, lapsen, kissan rooleihin; esimerkiksi toinen vanhemmista lähtee työmatkalle, jolloin lapsi käy samalla läpi itselleen tuttua tilannetta turvallisessa ympäristössä. Leikissä voi myös ”äidin” ja lapsen välille tulla riitaa ja lapset harjoittelevat, kuinka tilanteessa kuuluu toimia: aikuisen ohjatessa leikkiä selvittää riidan syy, pyydetään anteeksi ja jatketaan leikin kulkua. Leikissä harjoitellaan myös matematiikkaa laskemalla rahoja leikkikaupassa tai montako lihapullaa kukin lapsi saa. Ensin lapsi leikkii yksin, sitten totuttelee toimimaan rinnakkain kaverin kanssa. Lapset seuraavat toisiaan ja ottavat mallia, mutta eivät vielä varsinaisesti leiki yhdessä. Sosiaalisten taitojen karttuessa lapsi oppii toimimaan yhdessä kaverin kanssa ja myöhemmin hän osaa leikkiä myös pienryhmässä.

Aikuinen havainnoi leikkiä ja tarvittaessa ohjaa sitä. Usein aikuisen oma osallistuminen leikkiin sekä rikastuttaa leikkiä että kannustaa lapsia pitkäkestoiseen leikkiin. Arvostamme leikkiä antamalla lapsille aikaa, tilaa, rauhaa, erilaisia materiaaleja. Aikuinen huolehtii turvallisuudesta ja tarvittaessa rohkaisee lapsia ja auttaa sopimaan ristiriitatilanteita.

Sisätiloissa leikkivälineet ovat helposti lasten saatavilla, ja niiden paikat on merkitty kuvin. Erilaiset leikkipisteet mahdollistavat lasten omatoimisen leikkimisen. Pihaleikit muuttuvat vuodenaikojen mukaan. Aikuisella on tärkeä rooli myös kulttuuriin ja perinteisiin liittyvien leikkien ylläpitämisessä, esim. ”Tervapata”- ja ”Peili” -leikkejä on leikitty suomalaispihoilla kautta aikojen.

9.2 Liikkuminen

Liikkuminen on lapsen tapa toimia. Liikkuminen edistää lapsen oppimis- ja keskittymistaitoja, ja se on edellytys lapsen terveydelle ja hyvinvoinnille. Lapsena omaksuttu positiivinen asenne liikkumista kohtaan jatkuu myös myöhemmällä iällä.

Oppimisympäristöä eli päiväkodin tiloja on muokattu mahdollistamaan lasten omatoiminen, leikin avulla toteutuva liikkuminen. Leikkiin voi kuulua esim. juoksua, hyppelyä, tasapainoilua, kiipeilyä tai mopoilla ajelua. Lisäksi lapsilla on ohjattuja liikuntatuokioita, usein pienryhmissä toteutettuna. Näitä tuokioita voivat olla esim. erilaiset tempuradat, pallopelit sekä musiikki- ja satujummat.

Liikuntahetket edistävät lasten kykyä kuunnella ja noudattaa ohjeita ja pelisääntöjä. Lisäksi ne kehittävät lasten motorisia taitoja, ryhmässä toimimista ja keskittymiskykyä. Päiväkodin pihalla lapset voivat kiipeillä, keinua, laskea mäkeä ja pelailla – pihalla on lupa juosta ja liikkua! Lähiympäristö tarjoaa hyvät puitteet kävelyretkille. Isommat lapset käyvät lisäksi välillä jumppaamassa viereisessä liikuntahallissa sekä luistelemassa urheilukentällä. Päiväkotimme on ollut vuodesta 2013 alkaen mukana Valon liikunta- ja hyvinvointiohjelmassa. Ohjelman tarkoituksena on lisätä lasten arkipäiviin liikkumista.

9.3 Tutkiminen

Lapset tutkivat luonnostaan ja mielellään ympäristöään leikkiessään ja liikkueksaan. Lapsi havainnoi ympäristöään eri aisteilla. Pienet tutkivat maailmaa maistellen, tunnustellen ja kuunnellen. Muovailuvahat, vesileikit, hiekkaleikit ja erilaiset tavarat mahdollistavat erilaisten materiaalien tutkimisen. Lapset tutkivat hiekkaa, vettä sekä kaikkea elollista luontoa. Lapset tarkkailevat luonnon muutoksia eri vuodenaikoina. Syksyllä tutkimme, mitä puille tapahtuu ja minne linnut oikein lentävät. Talvella tutkimme, mitä pakkanen tekee vedelle ja miten lumelle käy sisällä. Kesällä ihmettelemme ötököiden elämää seuraamalla niiden liikkumista.

Tutkimme ulkona havaittuja asioita sisällä lukien kirjoista ja havainnoimme niitä askartelemalla tai piirtämällä. Lähiluonto on monipuolinen ja antaa paljon mahdollisuuksia tutkimiseen. Viikin luonnonsuojelualue, yliopiston peltoviljelmät, kallioiset metsät, viljelypalstat ja Viikin läpi virtaava oja ovat mielenkiintoisia kohteita lapsille. Myös lehmien ja hevosten elämää pääsemme tutkimaan ihan vierestä.

9.4 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Taiteelliset kokemukset ja elämykset syntyvät kuvallisen ilmaisun, musiikin ja satujen kautta. Tutustumme erilaisiin välineisiin ja työskentelytapoihin. Askartelemme, muovailemme, piirrämme ja maalaamme pienissä ryhmissä. Tutustumme kuvien tunnelmiin, ja harjoittelemmekin tunnistamaan värejä. Nämä taidot kehittävät lasten hienomotoriikkaa sekä silmän ja käden yhteistyötä. Lapset saavat onnistumisen kokemuksia tai epäonnistuuksiaan heitä kannustetaan yrittämään uudestaan. Lasten taide näkyy päiväkodissa.

Musiikin kuuntelu, laulaminen ja rytmisoittimilla soittaminen ja musiikkiliikunta antavat elämyksiä. Musiikki on soittimiin tutustumista, rytmikan alkeita ja erilaisiin musiikkityyleihin tutustumista. Tarkoitus on löytää musiikin ilo ja rohkaista lapsia laulamaan äänellään ja tavallaan, sekä soittamaan eri rytmejä. Musiikki tuo tunnelmaa myös lepohetkille.

Lapset esittävät halutessaan oppimiaan lauluja ja runoja toisilleen. Harjoittelemmekin itseilmaisua myös esittämällä omia ”teatteri- ja sirkusesityksiä”, pöytäteatteria tai nukketeatteria. Näistä esityksistä myös vanhemmat sekä isovanhemmat pääsevät välillä nauttimaan. Lapsilla on käytössään roolivaatteita rikastuttamassa leikkejä ja auttamassa uppoutumaan mielikuvituksen maailmaan. Vietämme yhdessä erilaisia teemapäiviä kuten pyjamapäivää, nurinkurinpäivää ja väriviikkoa. Voimme myös käydä katsomassa elokuvia ja teatteriesityksiä sekä kuuntelemassa lastenkonsertteja.

10. Kasvatuskumppanuus

Vanhemmat ovat lastensa parhaita asiantuntijoita. Päivähoidon henkilökunta tuntee lapsen ryhmän jäsenenä. Kasvatuskumppanuus perustuu vanhempien ja kasvattajien keskinäiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeää on luottamus, tasa-vertaisuus ja kunnioitus. Kumppanuuteen ryhtyminen edellyttää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin.

Tutustumisjakson aikana pidämme vanhempien kanssa aloituskeskustelun, jossa saamme tietoa lapsesta ja perheen tavoista. Samalla kerromme päiväkodin arjen asioista vanhemmille. Aloituskeskustelu on mahdollista pitää myös perheen omassa kodissa, jolloin lapsella on tuttu ja turvallinen ympäristö hoitajansa ensitapaamiseen.

Lapsen aloittaessa päivähoiton pyrimme ns. pehmeään laskuun, jolloin vanhemmat voivat yhdessä lapsensa kanssa tutustua päiväkodin toimintaan. Pehmeällä laskulla tarkoitamme lapsen ja vanhemman osallistumista yhdessä päiväkotimme arkeen päivähoidon alkaessa. Näin lapsen on turvallista tutustua ympäristöön, muihin lapsiin ja päiväkodin aikuisiin. Samalla henkilökunta tutustuu lapseen, hänen tapoihinsa ja tarpeisiinsa. Tämä on myös tärkeä hetki luoda pohjaa vanhempien ja henkilökunnan väliselle luottamukselle. Näin lapselle saadaan turvallinen päivähoiton aloitus.

Yhdessä vanhempien kanssa laadimme lapselle varhaiskasvatussuunnitelman (lapsen vasu). Lapselle hoidon alkaessa nimetty hoitaja (lastenhoitaja tai lastentarhanopettaja), ns. vastuukasvattaja käy lapsen vasukeskustelut ja on tarvittaessa yhteydessä eri yhteistyötahoihin, esim. neuvola. Kaikki kasvattajat ovat kuitenkin vastuussa kaikkien lasten kasvatuksesta ja turvallisuudesta.

Monikulttuuristen perheiden ja henkilökunnan tueksi keskusteluihin kutsutaan tulkki. Vasuun kirjataan vanhempien tietämys lapsestaan, odotukset kasvusta ja kehityksestä. Päiväkodin henkilökunta havainnoi lasta päiväkodissa; mitkä ovat hänen vahvuutensa ja missä hän tarvitse tukea. Työntekijällä on velvollisuus puuttua asioihin, jotka huolettavat lapsen kehityksessä tai kotioloissa.

Syksyisin ja tarvittaessa useammin pidämme vanhempainillan, jossa kerromme enemmän päivähoitoon liittyvistä asioista. Erilaiset juhlat ja tapahtumat kuuluvat osana vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Päivähoitoyksikkö Melissa-Toivossa toimii vanhempaintoimikunta, joka järjestää erilaisia tapahtumia ja keräyksiä lasten hyväksi. Vanhempaintoimikuntaan ovat kaikki vanhemmat tervetulleita!

11. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Suurin osa lapsen tukemisesta tapahtuu päiväkodin arjessa. Päiväkodin henkilökunnan tehtävänä on havainnoida ja tukea lapsia eri tilanteissa. Jokainen lapsi tarvitsee tukea kasvamiseen ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Usein pienilläkin tukitoimilla autetaan lapsen arjesta selviytymistä. Tukitoimia voivat olla pienryhmätoiminta, ulkoilun porrastaminen, tai ruokailu- ja lepoaikan valinta. Yhdessä vanhempien kanssa keskustellaan ja mietitään lapsen tuen tarpeita varhaiskasvatuskeskusteluissa (vasu). Jos lapsen käytöksessä tai toimissa huomataan seikkoja, jotka häiritsevät lapsen arkea päivittäin, ja yleinen tuki ei arkea helpota, tarvitaan tuen tehostamista eli otetaan käyttöön varhaiskasvatuksellisia tukitoimia esim. kuvia päivärytmin selkiyttämiseksi tai puheen kehityksen tueksi. Henkilökunta kutsuu kiertävän erityislastentarhanopettajan (Kelton) päiväkotiin seuraamaan lapsen päivää. Kelto keskustelee vanhempien ja henkilökunnan kanssa. Yhdessä mietitään lapselle sopivia tuen keinoja. Vanhempien mukana olo lapsen tukemisessa on ensiarvoisen tärkeää.

Tukea voidaan tarvita esimerkiksi liikkumisessa, motorisissa taidoissa, puheessa, sosiaalisissa taidoissa tai tunne-elämän puolella. Joskus myös lahjakas lapsi tarvitsee tukea saadakseen tarpeeksi haasteita ja mahdollisuuksia oppia uusia asioita.

Melissassa lapsi voi saada tehostettua tukea ryhmää pienentämällä tai saamalla henkilökohtaisen/jaetun avustajan. Tuki voi olla lyhytaikaista tai pysyvämpää. Lapsen vasuun laaditaan yhdessä henkilökunnan, vanhempien ja tarvittavien asiantuntijoiden kanssa erityisen tuen suunnitelma, johon kirjataan käytännön tukemisen toimet sekä lapsen vahvuudet. Asiantuntijoina toimii mm puheterapeutti, psykologi tai fysioterapeutti. Tuen vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti asiantuntijoiden ja vanhempien kanssa.

Joskus lapsi tarvitsee enemmän tukea, jolloin hän voi sijoittua ryhmään, jossa on erityislastentarhanopettaja ja hänen mukanaan tuomaa asiantuntijuutta.

12. Yhteistyötahot

Päiväkodin työhön ja toimintaan liittyy vanhempien lisäksi useita yhteistyökumppaneita. Konsultoimme ja saamme tukea ja apua lasten asioissa varhaiskasvatusalueemme kiertävältä erityislastentarhanopettajalta (Kelto), neuvolasta sekä puheterapiasta ja fysioterapiasta. Hyve 4 on päivähoiton ja neuvolan yhteistyönä toteutettava lapsen laaja terveystarkastus, joka tehdään jokaiselle 4 - vuotta täyttävälle lapselle. Suomi toisena kielenä -lastentarhanopettaja opastaa ja kouluttaa meitä monikulttuurisuus-asioissa. Kasvatuskeskusteluissa meillä on mahdollista käyttää tulkkia. Viikin seurakunta kutsuu meitä erilaisiin tapahtumiin esim. joulun ja pääsiäiskirkkoon. Lisäksi yhteistyökumppaneihimme kuuluvat perheneuvola, lastensuojelu, Lapsiperheiden varhainen tuki, sekä muut alueen päiväkodit ja leikkipuistot.

13. Arviointi

13.1 Lapsi

Arvioinnin tärkeänä tehtävänä on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä myönteisen minäkuvan kehittymistä lapsen vahvuuksia korostaen.

Lapset arvioivat päivittäin toimintaansa. Lapsilta saamme palautetta toisaalta suorasanaisesti kommentteina välittömästi ja toisaalta havaintojemme kautta. Lasten käytöksestä näkee, onko toiminta lasten tarpeita vastaavaa tai lapsia kiinnostavaa.

13.2 Vanhemmat

Vanhemmilta saamme palautetta lasta koskevista asioista päivittäisissä lasten tuonti- ja hakutilanteissa. Vanhempien kanssa käytävissä varhaiskasvatuskeskusteluissa asetamme yhdessä lapselle tavoitteet joita seuraamme päivittäisessä toiminnassa. Yhdessä arvioimme vanhempien kanssa tavoitteiden toteutumista seuraavassa varhaiskasvatuskeskustelussa. Vanhemmat voivat antaa palautetta päiväkodin toiminnasta vanhempainilloissa.

Kartoitamme vuosittain vanhempien tyytyväisyyttä päivähoitoon erilaisten asiakyselyjen kautta esim. Helsingin kaupungin vanhemmille suunnatulla kyselyllä ja ryhmien omilla palautekyselyillä.

13.3 Henkilökunta

Arvioimalla työtään henkilöstö kehittyy ammatillisesti. Esimiehen kanssa vuosittain pidettävässä kehityskeskustelussa arvioidaan työntekijän henkilökohtaisia tavoitteita sekä asetetaan uudet tavoitteet kehittymiselle. Arvioimme jatkuvasti toimintaamme omissa tiimipalavereissamme, talon palavereissa sekä yksikön kehittämispäivinä. Arvioinnin pohjalta suunnitellaan tulevaa toimintaa. Myös lapsilta ja vanhemmilta saatu palaute ohjaa ja kehittää toimintaamme. Päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman sisältöä ja toimivuutta arvioidaan ja tarkistetaan vuosittain.